درس پنجـــم: هماهنگی پاره های کلام

آموختیم که شاعران برای تأثیرگذاری سخن خود از «وزن» ، «عاطفه» و «خیال» بهره می گیرند.

«وزن» آشکارترین ابزار موسیقایی شعر است۰۰۲E

راه تشخیص موسیقی شعر:

۱) این است که تمرین های شنیداری خود را بیشتر کنیم تا سواد شنیداری و هوش موسیقایی خود را پرورش دهیم.

۲) شعر را به پاره های هماهنگ و مساوی یعنی به ارکان تقسیم کنیم؛ تا تساوی و توازن آوایی شعر به دست می آید.

تُ اَز هَر دَر کِ با زا یی بِ دین خو بی یُ زی با یی

هجا یا بخش، مقدار آوایی است که دهان با یک بار، بازشدن آن را ادا می کند. هجا، از واج پدید می آید. شکل نوشتاری واج را حرف می نامند.

واج چیست؟ کوچک ترین واحد آوایی زبان است؛ مانند واژهٔ «کتاب » که پنج واج دارد : ک / ـِ / ت /ا / ب.

در زبان فارسی ۲۹ واج وجود دارد که آنها را به دو دستهٔ مصوّت و صامت تقسیم می کنند.

مصوّت: زبان فارسی، ۶ مصوّت دارد: « ـَـــِـــُ » مصوّت های کوتاه و « ا ، و ، ی » مصوّت های بلند

صامت: ء (ا ، ع) ، ب ، پ ، ت (ط) ، ث (س، ص)، ج ، چ ، خ ، د ، ر، ز(ذ ، ظ ، ض) ، ژ، ش ، غ (ق) ، ف ، ک ، گ ، ل ، م ، ن ، و ، ه (ح) ، ی.

هجا های زبان فارسی به سه دسته تقسیم می شوند:

عنوان هجا:	نحوهٔ قرار گرفتن:	نشانه مثال:
کوتاه	صامت + مصوّت کوتاه	چو (چُ)، که (کِ)، وَ
بلند	الف) صامت + مصوّت کوتاه + صامت	گُل، سَر، دِل
	ب) صامت + مصوّت بلند	پا، سی، مو
کشیده	الف) صامت + مصوّت کوتاه + دو صامت	بُرد، سَبز، چهر
	ب) صامت + مصوّت بلند + یک یا دو صامت	دوست، آب، سیب